3 - رەتكى ورتالىقتىڭ شينجياڭ قىزمەتى جونىندەگى اڭگىمە ءماجىلىسىنىڭ رۋحىن ۇيرەنەيىك، دايەكتەندىرەيىك
جاڭا داۋىردەگى جۇڭگوشا سوتسياليستىك شينجياڭ قۇرۋعا قۇلشىنايىق

ورتالىقتىڭ ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋدى قۋزاۋ - تەكسەرۋى جالعاسۋدا

ورتالىق ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋدى قۋزاۋ - تەكسەرۋ 5 - گرۋپپاسى 11 - توپتاعى ارىز - ارمان ىستەرىن اۆتونوميالى رايونىنىڭ بىتىرۋىنە وتكىزدى

انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ءتىلشىسى **ۋاڭ يايۇن** 4 - ايدىڭ 5 - كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. 4 - ايدىڭ 5 - كۇنى ساعات 10دا ورتالىق ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋدى قۋزاۋ - تەكسەرۋ 5 - گرۋپپاسى 11 - توپتاعى 47 ارىز - ارمان ءىسىن (تەلەفوندا ايتىلعانى 39 ءىس، حاتپەن ايتىلعانى 8 ءىس) شينجياڭنىڭ بىتىرۋىنە وتكىزدى. مۇنىڭ ىشىندە اۆتونوميالى رايونعا 36 ءىس، شينجياڭ ءوندىرىس - قۇرىلىس بيڭتۋانىنا 11 ءىس وتكىزىلدى.

11 - توپتا اۆتونوميالى رايونىنىڭ بىتىرۋىنە وتكىزىلگەن ارىز - ارمان ىستەرى 10 ايماق، وبلىس، قالاعا قاتىستى بولعان، اشالاپ ايتساق، ءۇرىمجى قالاسىنا 17 ءىس، ىلە قازاق اۆتونوميالى وبلىسىنا 5 ءىس، تارباعاتاي ايماعىنىڭ، سانجي حۇيزۋ اۆتونوميالى وبلىسىنىڭ، قۇمىل قالاسىنىڭ، اقسۋ ايماعىنىڭ، بايىنعولىن موڭعۇل اۆتونوميالى وبلىسىنىڭ، قىزىلسۋ قىرعىز اۆتونوميالى وبلىسىنىڭ ارقايسىنا 2 ءىس، حوتان ايماعىنا جانە تۇرپان قالاسىنا ءبىر ىستەن سايعان. لاستانۋ تۇرلەرىنە ءبولىپ قاراعاندا، اۆتونوميالى رايون قابىلداعان 36 ارىز - ارمان ىشىندە اتموسفەرانىڭ، شۋدىڭ، توپىراقتىڭ لاستانۋىنا جانە باسقا دا لاستانۋ تۇرلەرىنە قاتىستىلارى ءبىرشاما كوپ بولىپ، بۇلار قورشاعان ورتا ماسەلەلەرى جالپى سانىنىڭ جەكە - جەكە 22.2%ىن، 19.4%ىن، 19.4%ىن، 19.4%ىن يەلەگەن.

قازىرگە دەيىن ورتالىق ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋدى قۋزاۋ - تەكسەرۋ 5 - گرۋپپاسى 11 توپتا جالپى 502 ارىز - ارمان ءىسىن شينجياڭنىڭ بىتىرۋىنە وتكىزدى. مۇنىڭ ىشىندە اۆتونوميالى رايونعا 418 ءىس، شينجياڭ ءوندىرىس - قۇرىلىس بيڭتۋانىنا 84 ءىس وتكىزىلدى.

تانىستىرۋعا قاراعاندا، اۆتونوميالى رايون قابىلداعان 418 ارىز - ارمان ءىسىنىڭ بارلىعى ءتارتىپ بويىنشا قاتىستى ايماق، وبلىس، قالالاردىڭ بىتىرۋىنە تاپسىرىلعان. مۇنىڭ ىشىندە ءۇرىمجى قالاسىنا 208 ءىس، سانجي وبلىسىنا 39 ءىس، قۇمىل قالاسىنا 39 ءىس، ىلە وبلىسىنا 29 ءىس، اقسۋ ايماعىنا 20 ءىس، قاشقار ايماعىنا 14 ءىس، تارباعاتاي ايماعىنا 13 ءىس، بايىنعولىن وبلىسىنا 13 ءىس، بۇراتالا موڭعۇل اۆتونوميالى وبلىسىنا 11 ءىس، التاي ايماعىنا 9 ءىس، تۇرپان قالاسىنا 9 ءىس، حوتان ايماعىنا 6 ءىس، قىزىلسۋ وبلىسىنا 4 ءىس، قاراماي قالاسىنا 3 ءىس وتكىزىلگەن، اۆتونوميالى رايوندىق ارىز - ارمان مەكەمەسىنىڭ بىتىرۋىنە ءبىر ءىس وتكىزىلىپ بەرىلگەن. لاستانۋ تۇرلەرىنە ءبولىپ قاراعاندا، اۆتونوميالى رايون قابىلداعان 418 ارىز - ارمان ىشىندە اتموسفەرانىڭ، ەكولوگيانىڭ لاستانۋىنا جانە باسقا دا لاستانۋ تۇرلەرىنە قاتىستىلارى ءبىرشاما كوپ بولىپ، بۇلار قورشاعان ورتا ماسەلەلەرى جالپى سانىنىڭ جەكە - جەكە 28.2%ىن، 22.0%ىن، 14.1%ىن يەلەگەن.

ورتالىق ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋدى قۋزاۋ - تەكسەرۋ 5 - گرۋپپاسى اۆتونوميالى رايونىنىڭ بىتىرۋىنە وتكىزگەن 1 -، 2 - توپتاعى 32 ارىز - ارمان ءىسى ءبىتىرىلدى

انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ءتىلشىسى **ۋاڭ يايۇن** 4 - ايدىڭ 5 - كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. اۆتونوميالى رايونىنىڭ 2 - كەزەكتى ورتالىقتىڭ ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋ، قۋزاۋ - تەكسەرۋدى قامتاماسىز ەتۋ بويىنشا سايكەستىرۋ، بايلانىس جاساۋ قىزمەت گرۋپپاسىنان ۇعىسۋىمىزشا، 4 - ايدىڭ 5 - كۇنىنە دەيىن ورتالىق ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋدى قۋزاۋ - تەكسەرۋ 5 - گرۋپپاسى اۆتونوميالى رايونىنىڭ بىتىرۋىنە وتكىزگەن 1 -، 2 - توپتاعى 45 ارىز - ارمان ءىسىنىڭ (بيڭتۋان قامتىلمايدى) 32ءسى بىتىرىلگەن، 13ءى كەزەڭدىك بىتىرىلگەن.

ورتالىق ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋدى قۋزاۋ - تەكسەرۋ 5 - گرۋپپاسى رايونىمىزعا جايعاسقاننان بەرى، اۆتونوميالى رايوننىڭ جەر - جەرى (وبلىستار، قالالار)، تاراۋلارى بۇقارانىڭ ارىز - ارمان ىسىمەن اشكەرەلەنگەن ەكولوگيالىق ورتا ماسەلەسىنە باسا ءمان بەرىپ، تاباندا ارەكەتتەنىپ، تاباندا تۇزەتىپ، ءاربىر ءىستىڭ تياناقتانۋىنا، بارلىعىنىڭ رەتتەلىپ - تۇزەتىلۋىنە شىنايى كەپىلدىك ەتتى. اۆتونوميالى رايوندىق ەكولوگيالىق ورتا مەڭگەرمەسىنىڭ 6 ەكولوگيالىق ورتانى باقىلاۋ - تەكسەرۋ ارنايى قىزمەتكەرلەر كەڭسەسى اۆتونوميالى رايونىنىڭ ارىز - ارمان ىستەرىن قابىلداۋىنا باقىلاۋ جۇرگىزدى.

رايونىمىز ءتۇيىندى وڭىرلەردە اتموسفەرانىڭ لاستانۋ قاينارى جونىندە بيڭتۋان مەن جەرگىلىكتى ورىننىڭ 5 - كەزەكتى بىرلەسىپ زاڭ اتقارۋىن ورىستەتتى

انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ءتىلشىسى **لي شيڭ** 4 - ايدىڭ 5 - كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. 3 - ايدىڭ 27 - كۇنىنەن 4 - ايدىڭ 1 - كۇنىنە دەيىن، رايونىمىز ءتۇيىندى وڭىرلەردە اتموسفەرانىڭ لاستانۋ قاينارى جونىندە بيڭتۋان مەن جەرگىلىكتى ورىننىڭ 5 - كەزەكتى بىرلەسىپ زاڭ اتقارۋ ارناۋلى ارەكەتىن ورىستەتىپ، بيڭتۋان مەن جەرگىلىكتى ورىننىڭ بىرلەسىپ قيمىلداۋى، بىرگە ساقتانىپ، بىرگە جونگە سالۋى ارقىلى ءتۇيىندى وڭىرلەر اتموسفەراسىنىڭ لاستانۋىنان ساقتانۋ جانە ونى جونگە سالۋ، سونداي - اق كوكتەم ماۋسىمىنداعى شاڭ - توزاڭ لاستانۋىنا قاتىستى زاڭ اتقارۋ تەكسەرۋدەگى ءتۇرلى نىسانا - مىندەتتەردىڭ تىڭعىلىقتى تياناقتانۋىن ىلگەرىلەتتى.

ارناۋلى ارەكەت بارىسىندا اۆتونوميالى رايوندىق ەكولوگيالىق ورتا مەڭگەرمەسى شينجياڭ ءوندىرىس - قۇرىلىس بيڭتۋانى ەكولوگيالىق ورتا مەكەمەسىمەن بىرلەسىپ، بيڭتۋان مەن جەرگىلىكتى ورىننىڭ ورتانى قورعاۋ جونىنەن زاڭ اتقارۋدا بىرلەسىپ قيمىلداۋ مەحانيزمى بويىنشا، ىلە قازاق اۆتونوميالى وبلىسى، بيڭتۋان 6 - شىسى قاتارلى جەرلەردەن 24 ادامنان قۇرالعان 6 جەتەكشىلىك ەتۋ، كومەكتەسۋ - سۇيەمەلدەۋ گرۋپپاسىن تاڭداپ جىبەرىپ، كۇندىز باسى - قاسىندا تەكسەرۋ جۇرگىزۋ، تۇندە ارا - اراسىنان تەكسەرۋ، ۇشقىشسىز ۇشاقپەن تەكسەرۋ سىندى تاسىلدەر ارقىلى "ءۇرىمجى - سانجي - شىحەزى"، "كۇيتۇن - مايتاۋ - ءۇرىمجى" سىندى ءتۇيىندى وڭىرلەردەگى جالپى 188 كاسىپورىنعا جەتەكشىلىك ەتىپ، كومەكتەسىپ سۇيەمەلدەدى، اتموسفەرانىڭ لاستانۋىن جونگە سالۋ قۇرىلعى قۇرىلىسىن، كاسىپورىننىڭ اتموسفەرا اۋىر لاستانعان اۋا رايى شۇعىل جاعدايىنا توتەپ بەرۋ، كومىر قىشقىل گازىنىڭ شىعارىلۋىن ازايتۋ شارالارىنىڭ تياناقتانۋ جاعدايىن، كاسىپورىننىڭ اتموسفەرانى لاستايتىن زاتتاردى شىعارۋ جاعدايى سىندى ءتۇيىندى مازمۇنداردى ارقاۋ ەتە وتىرىپ، باسى - قاسىندا زاڭ اتقارۋدى، تەكسەرۋدى ورىستەتتى؛ ءىشىنارا كاسىپورىنداردىڭ تىڭعىلىقتى باسقارۋ جاعىندا ساقتالعان ولقىلىقتارى مەن ءالسىز بۋىندارى جونىندە كاسىپورىنداردىڭ باسقارۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتۋعا جەتەكشىلىك ەتتى، كومەكتەستى؛ قوقىر - قوقسىق، سابان - توپان ورتەۋ سىندى ىس - تۇتەك لاستاۋىن تۋدىراتىن ارەكەتتەرگە، قۇرىلىس جۇرگىزۋ، تاس جول سىندى شاڭ - توزاڭ لاستاۋى وڭاي تۋىلاتىن وڭىرلەرگە قاراتا باسى - قاسىندا جەتەكشىلىك ەتۋ، كومەكتەسۋ - سۇيەمەلدەۋ جۇرگىزىپ، زاڭ اتقارۋ مەن زاڭ جالپىلاستىرۋدى، زاڭ اتقارۋ مەن قىزمەت وتەۋدى ۇشتاستىردى. بۇدان سىرت، ارناۋلى ارەكەت تاعى دا الدىڭعى 4 كەزەكتى بىرلەسىپ زاڭ اتقارۋ بارىسىندا تەكسەرىپ انىقتالعان ماسەلەلەردى رەتتەۋ - تۇزەتۋ جاعدايىنا قاراتا ءىز قۋالاي قۋزاۋ - تەكسەرۋ جۇرگىزىپ، كاسىپورىنداردىڭ دەر كەزىندە رەتتەۋ - تۇزەتۋ جۇرگىزۋدى تياناقتاندىرۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتتى.

ءۇرىمجى حالىقارالىق اۋەجايىن وزگەرتىپ، كەڭەيتىپ سالۋ نىسان قۇرىلىسى جۇمىس باسىندا جەتەكشىلىك ەتۋ، كومەكتەسۋ - سۇيەمەلدەۋ گرۋپپاسى كوكتەمگى قۇرىلىس جۇرگىزۋ جولدارى، قۇرىلىس باسىنداعى شاڭ - توزاڭ جاعدايى، سونداي - اق قۇرىلىس ورنىندا ۇيىلگەن سەمەنتتىڭ، قۇم - شاعىل ماڭىنىڭ قورشالىپ، بۇركەلۋى سىندى مازمۇندار جونىنەن تەكسەرۋ جۇرگىزدى، قۇرىلىس جۇرگىزۋشى جاقتا دەر كەزىندە سۋ سەۋىپ، شاڭ - توزاڭدى باسۋدى، ءجيى توقىلعان سىم تورمەن كومكەرۋ جانە ورتانى قورعايتىن، شاڭ - توزاڭنان ساقتانۋ دارىسمەن توپىراقتى باسۋ شارالارىن قولدانۋدى قۋپتايتىندىقتارىن ءبىلدىردى، الايدا جۇمىس باسىندا شاڭ - توزاڭدى باسۋ ماشيناسىنان پايدالانباي، شاڭ - توزاڭدى ازايتپاۋ ماسەلەسىنە قاراتا قۇرىلىس جۇرگىزۋشى جاقتا دەر كەزىندە رەتتەۋ - تۇزەتۋ جۇرگىزۋدى قاداعالادى. بيڭتۋان 6 - شىسى اليۋمين كاسىبى شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ وسىنىڭ الدىندا قورشاعان ورتانى ساندى مالىمەتتىن جيناۋ جۇيەسى اينالىمىنىڭ قالىپسىز بولۋ ماسەلەسى جونىندە تەكسەرۋ گرۋپپاسى رەتتەۋ - تۇزەتۋ جاعدايى جونىندە سول جەردىڭ وزىندە سارالاپ - تەكسەرۋ جۇرگىزدى.

وسى رەتكى ارناۋلى ارەكەتتە جەتەكشىلىك ەتۋ، كومەكتەسۋ - سۇيەمەلدەۋ گرۋپپاسى فۋكاڭ كاسىپ سالاسى باقشاسى مەن ۋجياچۋي ونەركاسىپ باقشا رايونىندا ۇشقىشسىز ۇشاقپەن تەكسەرۋ جۇرگىزۋدى ورىستەتتى. زاڭ اتقارۋ قىزمەتكەرلەرى كورسەتپە ەكراندى قولمەن مەڭگەرۋ ارقىلى قۇرىلىس جۇرگىزەتىن ورىنداردىڭ ماڭىنداعى قورشامالى داۋال، توپىراق كورەگىش اۋتوكولىكتەرىنىڭ جابىق كۇيدە تاسىمال جۇرگىزۋىن اۋەدەن شارلاپ زاڭ اتقارۋ جۇمىسىن جۇرگىزدى.

ۇعىسۋعا قاراعاندا، بىلتىر 10 - ايدان قازىرگە دەيىن، رايونىمىز بيڭتۋان مەن جەرگىلىكتى ورىننىڭ 5 كەزەك بىرلەسىپ زاڭ اتقارۋ ارناۋلى ارەكەتىن ورىستەتكەن. اۆتونوميالى رايوندىق ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋ جالپىلىق اكىمشىلىك زاڭ اتقارۋ مەكەمەسىنىڭ ورىنباسار باستىعى لياڭ ۋيدۇڭ مىنالاردى ءبىلدىردى: بيڭتۋان مەن جەرگىلىكتى ورىن بىرلەسىپ زاڭ اتقارۋ ارناۋلى ارەكەتىنىڭ ورىستەتىلۋى ءتۇيىندى وڭىرلەردەگى اتموسفەرا ورتاسى ساپاسىنىڭ ۇزدىكسىز جاقسارۋىنا پايدالى بولۋمەن بىرگە، رايونىمىزدىڭ بيڭتۋان مەن جەرگىلىكتى ورىننىڭ ەكولوگيالىق ورتا جونىندەگى زاڭ اتقارۋشى قىزمەتكەرلەرىنىڭ ءبىر رەتكى ناقتى شايقاس جۇرگىزۋ ونەر باسەكەسى سانالىپ، زاڭ اتقارۋ ونىمدىلىگىن ونان ارى جوعارىلاتىپ، ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋ قۇرىلىس قوسىن قۇرۋ نەگىزىن بەكەمدەگەن. قازىر تۇرمىستىق قوقىر - قوقسىقتاردى، سابان - توپان، اعاش جاپىراعىن ورتەۋدەن ىس - تۇتەك بىلعانىشى كوپ تۋىلاتىن مەزگىل، ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋ تاراۋلارى وسى تەكتەس ارەكەتتەرگە قاراتا زاڭ اتقارۋ، تەكسەرۋ تەبىنىن كۇشەيتىپ، سيپاتى اۋىر بولعان ورتەۋ ارەكەتتەرىنە قاراتا قاراستى جەرلەردىڭ زاڭ بويىنشا قاتاڭ سوققى بەرۋىن قاداعالاپ، اتموسفەرانىڭ لاستانۋىنان ساقتانۋدى جانە ونى جونگە سالۋ جەتىستىگىن ۇزدىكسىز بەكەمدەيدى.

(باسى 1 - بەتتە)

ادامزاتتىڭ تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۋدى قول ۇستاسا ىلگەرىلەتىپ، حالىقتارىنىڭ ادىلدىگىن، تۇراشىلدىعىن قورعاۋعا بەلسەندى ۇلەس قوستى. مەن جۇڭگو - سەربيا قارىم - قاتىناسىنىڭ داموۋىنا باسا ءمان بەرەمىن، ۆۋچيچ زۇڭتۇڭمەن ورناتقان تاماشا قىزمەت بايلانىسى مەن دوستىقتى قاستەرلەيمىن، ۆۋچيچ زۇڭتۇڭمەن بىرگە قۇلشىنىپ، ەكى ەلدىڭ ستراتەگيالىق بايلانىسىن كۇشەيتىپ، ەكى جاقتىڭ ساياسي ءوزارا سەنىمدىلىگىن بەكەمدەپ، ءتۇرلى سالاداعى ءوزارا تيىمدىلىك جەتكىزەتىن سەلبەستىكتى كەڭەيتىپ جانە تەرەڭدەتىپ، جۇڭگو - سەربيا قارىم - قاتىناسىنىڭ ۇزدىكسىز جاڭا جەتىستىكتەرگە قول جەتكىزۋىنە جەتەكشىلىك ەتىپ، ەكى ەلدى جانە ەكى ەل حالقىن باقىتقا كەنەلتۋدى قالايمىن.

(باسى 1 - بەتتە)

ىستىق قاندارىن توككەن اسىرلى ىزگى ىستەرىن تەرەڭ سەزدىنىپ، وندىعى توڭكەرىستىڭ ءداستۇر مەن قىزىل گەندى ىشكەرىلەي ۇيرەندى، ۇعىندى. ما شيڭرۋي بىلاي دەدى: توڭكەرىستىك سوعىس جىلدارىندا كوممۋنيستەر ءاردايىم ءولىم مەن ءومىر سىناعىنا ءدوپ كەلىپ وتىردى، ولاردىڭ ءولىمدى ەلەڭ قۇرلى كورمەي، توڭكەرىستى سوڭىنا دەيىن جۇرگىزۋدە بەرىك مۇرات - سەنىم تىرەك بولدى. ءار جولى توڭكەرىستىك قۇرباندىقتى ساعىنا ەسكە العاندا، يدەيا جاڭارۋدان ءوتىپ، كوڭىلدە تولقىن - تەبىرەنىس تۋادى. قىزىل ارميانىڭ داڭقتى داستۇرگە جانە قىزىل گەنگە يە، ەرەن ەڭبەك سىڭىرگەن قاھارمان قوسىن، ادامدى سۇيىندىرەدى، ءبىزدى العان بەتتەن قايتپاي العا باسۋعا شابىتتاندىرادى. ءتۇراعاشى جينپيڭنىڭ قامقورلىعى مەن تاپسىرماسىن ەستە بەرىك ساقتاپ، پارتيا قۇرۋ ۇلى رۋحىن اسقاقتاتىپ، پارتيانىڭ داڭقتى ءداستۇرى مەن تاڭداۋلى ستيلى ارقىلى سەنىمدى بەكەمدەپ، كۇش - قۋاتتى ۇيىستىرىپ، پارتيا تاريحىن ۇيرەنۋ تاربيەسىنىڭ جەتىستىكتەرىن ۇزدىكسىز بەكەمدەپ، كەڭەيتىپ، تاريحتى ۇيرەنۋ ارقىلى قاعيدانى ءتۇسىنىپ، تاريحتى ۇيرەنۋ ارقىلى سەنىمدى ارتتىرىپ، تاريحتى ۇيرەنۋ ارقىلى ءمورالدى اسقاقتاتىپ، تاريحتى ۇيرەنۋ ارقىلى ۇمتىلا ىستەپ، قىزىل گەندى وفيتسەر - اسكەرلەردىڭ قان تامىرىنا ءسىڭىرىپ، قىزىل گەندى ۇرپاقتان - ۇرپاققا جالعاستىرىپ، جاڭا داۋىردەگى ۇزاق جورىقتى ويداعىداي باسىپ، توڭكەرىستىك قۇربانداردىڭ كۇرەس جۇرگىزگەن، قۇربان بەرگەن ۇلى ىستەردى قۇلشىنا العا ىلگەرىلەتۋ كەرەك.

ءتۇراعا حيكايالارى باقشاسىندا ما شيڭرۋي، ەركىن تۇنياز قاتارلىلار سۋرەتتى، ءماتىندى تانىستىرۋلاردى كورىپ، ەگجەي - تەگجەيلى تۇسىندىرمەنى تىڭداپ، ءار ۇلت وفيتسەر - اسكەرلەرىمەن بىرگە شي جينپيڭ جاڭا ءداۋىر جۇڭگوشا سوتسياليزم يدەياسىن ىشكەرىلەي ۇيرەندى. ما شيڭرۋي ءار ۇلت وفيتسەر - اسكەرلەرىن "ەكىنى تۇراقتاندىرۋدىڭ" شەشۋشى ءمانىن تەرەڭ ءتۇسىنىپ، "ءتورت تانىمدى" كۇشەيتىپ، "ءتورت سەنىمدى" بەكەمدەپ، "ەكىنى قورعاۋدى" ورىنداپ، پارتيانىڭ ارمياعا شارتسىز باسشىلىق ەتۋى سىندى ءتۇبىرلى پرينسيپتى جانە ءتۇزىمدى باتىل قورعاپ، وفيتسەر - اسكەرلەردىڭ پارتيانىڭ قولباسشىلىعىنا بويسۇنۋىنىڭ، بورىشىن اتقارۋىنىڭ يدەيالىق - ساياسي نەگىزىن ۇزدىكسىز بەكەمدەۋگە، نازاردى شينجياڭنىڭ قوعام ورنىقتىلىعى مەن بايانىدى تىنىشتىق باس نىساناسىنا شوعىرلاندىرىپ، بورىش - مىندەتتى اتقارۋ قابىلەتىن جاپپاي جوعارىلاتىپ، مەملەكەتتىڭ تۇتاستىعىن قورعاۋعا، شينجياڭنىڭ جاۋىپسىزدىگى مەن ورنىقتىلىعىن جانە قۇرىلىسىن، داموۋىن ىلگەرىلەتۋگە تىڭ دا اناعۇرلىم زور ۇلەس قوسۋعا ىنتالاندىردى. ما شيڭرۋي بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: ءار دارەجەلى پارتكومدار مەن ۇكىمەتتەر مەملەكەت قورعانىسى مەن ارميا قۇرىلىسىن زور كۇشپەن قولداپ، ارميا مەن ۇكىمەتتىڭ، ارميا مەن حالىقتىڭ ىنتىماعىن ونان ارى بەكەمدەپ، بۇكىل قوعام مەملەكەت قورعانىسىنا كوڭىل بولەتىن، مەملەكەت قورعانىسىنا قولداۋ كورسەتەتىن، مەملەكەت قورعانىسىنا ات سالىساتىن قويۋ راي قالىپتاستىرۋ كەرەك.

اۆتونوميالى رايوننىڭ جانە شينجياڭ اسكەري رايوننىڭ باسشىلارىنان ياڭ چىڭ، قادەن كابەن، ما باۋچۋان قاتارلىلار قيمىلعا قاتناستى.

(باسى 1 - بەتتە)

شينجياڭ ەلىمىزدىڭ ماقتا وندىرەتىن نەگىزگى ءوڭىرى، باستىسى، ءۇستىرت ماقتاسى مەن ارال ماقتاسىن وسىرەدى، مۇنىڭ ىشىندە 98%تەن استامى ءۇستىرت ماقتاسى، ارال ماقتاسى تەك 2%تى عانا يەلەيدى. "ارال ماقتاسى ءدال ءبىز ونەمى ايتاتىن ۇزىن تالشىقتى ماقتا، ونىڭ توزىمدىلىگى كۇشتى، تالشىعى جىڭىشكە، ۇزىن، اۋا ءوتىمدى جاقسى، جىلتىرلىق دارەجەسى جوعارى، توقىما تالشىعىنىڭ تاپتىرمايتىن ساپالى ءونىمى". ۇجىم مۇشەسى ني جيۋڭ تانىستىرىپ بىلاي دەدى: ارال ماقتاسىنىڭ ەل ىشىندە ەگىلگەن جەر اۋدانى كىشكەنە بولعاندىقتان، جوعارى ساپالى وڭدەلمەگەن ماقتانى ونەمى يمپورت ەتۋگە سۇيەنەدى، بەلگىلى تۇرعىدان ايتقاندا، ەلىمىزدىڭ ماقتا كاسىپ سالاسىنىڭ جوعارى ساپالى، بايانىدى داموۋىنا تۇساۋ بولىپ وتىر.

قايتكەندە ءتۇسىمى مول، ساپاسى جاقسى ماقتا تۇقىمىن جەتىلدىرۋگە بولادى دەگەن ماسەلە كوز الداعى شەشەتىن ماسەلەگە اينالدى، بۇل دا جۋي يانيڭنىڭ ۇجىمى نەشە ون جىلدى ءبىر كۇنگەدەي وتكىزىپ كۇرەس جۇرگىزگەندەگى نىساناسى.

"ءبىز گەندەر جينتەگى مەن كوشىرىلگەن جينتەقتاردى ولشەۋ، جۇيەلەۋ تەحنيكاسىنان پايدالانىپ، ماقتا تالشىقتارى جەتىلۋىنىڭ تۇقىم قۋالاۋ مەحانيزمىن زەرتتەيمىز". جۋي يانيڭ تانىستىرىپ بىلاي دەدى: ارال ماقتاسى تالشىعىنىڭ قاسيەتىن بەلگىلەيتىن تاڭداۋلى گەندى انىقتاعانىنان كەيىن، ۇجىم ماقتانىڭ گەنى كوشىرىلگەن تۇقىمىن جەتىلدىرۋ تەحنيكاسى مەن ەلەمەنتتەردى تاڭبالاۋداعى تاڭداپ تۇقىم جەتىلدىرۋ تەحنيكاسىن زەرتتەۋ قىزمەتىن ءتۇيىندى ورىستەتىپ، ەل ىشىندە ەگىنشىلىك تاياقشا باكتەرياسىن ۇلاۋ ءادىسى ارقىلى ارال ماقتاسىنىڭ زيياندى جاندىكتەرگە ءتوزىمدى گەنىن تۇڭعىش جاراتىپ، بيولوگيالىق تۇقىم جەتىلدىرۋ ءتاسىلى ارقىلى ارال ماقتاسىنىڭ گەنىن ءۇستىرت ماقتاسىنا كوشىرىپ، ءۇستىرت ماقتاسىن ساپالاندىرىپ، ونىڭ تالشىق ساپاسىن جوعارىلاتتى.

ادامدى قۋانتارلىعى، ەلەمەنت ارقىلى ماقتا تۇقىمىن جەتىلدىرۋ جانە داعدىلى تۇقىم جەتىلدىرۋ تەحنيكاسىن ءوزارا بىرلەستىرگەن تەحنيكالىق جۇيە قۇرۋ ارقىلى جۇزدەپ جىلداردان بەرى ۇجىم ماقتانىڭ ءونىمىن جوعارىلاتۋ، ساپاسىن ءوسىرۋ، كوپ جاقتان ءتوزىمدى بولۋ سياقتى سيپاتى مەن ءپىشىنىنىڭ سايكەستى اسىلداۋىن جۇزەگە اسىرىپ، ءۇستىرت ماقتاسىنىڭ جاڭا سورتىن (جۇيە) جەتىلدىرۋدە تىڭ بەلگىلەۋشىلىككە قول جەتكىزدى.

كەزەكتە، ۇجىم جەتىلدىرىپ شىققان ءۇستىرت ماقتاسىنىڭ جاڭا سورتى — شينجياڭ اۋىل شارۋاشىلىق داشۋەسى ماقتاسى 1 - ءنومىر، شينجياڭ اۋىل شارۋاشىلىق داشۋەسى ماقتاسى 4 - ءنومىر تۇقىم كاسىپورىندارى مەن ماقتاشىلاردىڭ قارسى الۋىنا يە بولىپ، بۇكىل شينجياڭداعى جالپىلاستىرىلعان جەر اۋدانى 5 ميلليون مۋدان اسىپ، 150 ميلليون يۋان اينالاسىندا ەكونوميكالىق ونىمدىلىك جاراتتى. مۇنىڭ ىشىندە شينجياڭ اۋىل شارۋاشىلىق داشۋەسى ماقتاسى 1 - ءنومىردىڭ سۋ ۇنەمدەۋى 30%تەن جوعارى بولىپ، شينجياڭنىڭ اۋىل شارۋاشىلىعىنىڭ بايانىدى داموۋىنا كۇشتى تىرەك ازىرلەدى.

بۇكىل جەر شارىندا ماقتا دەسە جۇڭگوعا، جۇڭگودا ماقتا دەسە شينجياڭعا قارايدى. ماقتا كاسىپ سالاسى شينجياڭنىڭ ەكونوميكالىق تىرەكتىك كاسىپ سالاسىنىڭ ءبىرى رەتىندە، مەيلى ماقتانى زەرتتەۋ، جاڭا سورت جەتىلدىرۋ بولسىن، الدە دارىندىلاردى باۋلۋ جاعىندا بولسىن، تۇگەلدەي زور مولشەردەگى عىلمي زەرتتەۋدىڭ جانە وقۋ - اعارتۋ قىزمەتكەرلەرىنىڭ ارالاسۋىن قاجەت ەتەدى.

2005 - جىلى ەڭ العاشىنداعى 2 ادامنان، بۇگىنگى كۇنگە جەتكەندەگى ونىنان استام وقىتۋشىلاردان، دوكتورانتتاردان، ماگيسترلەردەن قۇرالعان عىلمي زەرتتەۋ ۇجىمى بولعانعا دەيىن، شينجياڭ اۋىل شارۋاشىلىق داشۋەسى اۋىل شارۋاشىلىق شۋەيۋانىنىڭ ماقتادان جاڭالىق اشۋ ۇجىمى ۇزدىكسىز دامىپ، زورايىپ، مەملەكەتتىڭ ماڭىزدى قاجەتىن كوزدەي وتىرىپ كوپتەگەن زەرتتەۋ بەتالىستارىن قالىپتاستىردى. ەگىلگەن، ساقتالعان ماقتانىڭ تۇقىمدىق زات بايلىعى 1300 تۇرلىدەن (ءۇستىرتتىڭ ماقتا 800 تۇرلىدەن استام، ارال ماقتاسى 500 تۇرلىدەن استام) اسىپ، جەتىلدىرىپ بولعان، جالپى جاقتان وزىق تۇقىم سورتى 7، جەتىلدىرۋدەن ءوتىپ ارالىق ماتەريالدار مەن جارتىلاي وڭدەلگەن ماتەريال 300 تۇردەن استام بولىپ، ماقتا تۇقىمىنىڭ ساپاسىندا جاڭالىق اشۋدى نەگىزدىك قامتاماسىزداندىرۋ قامدادى.

وسى ءبىر "80 - جىلداردىڭ تۇلەكتەرىن" نەگىز ەتكەن جاس ۇجىم ءدال عىلمي زەرتتەۋ جاساماپ زەينىڭ داۋىرلەۋ كەزەڭىندە تۇر. جۇڭقاعى 5 جىلدا ۇجىم وقۋ - اعارتۋ مينيسترلىگىنىڭ ماقتا ينجەنەرياسىن زەرتتەۋ ورتالىعىن، وقۋ - اعارتۋ مينيسترلىگىنىڭ جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى ماقتانىڭ ساپالى، جوعارى ءونىمدى بولۋىندا سايكەسە جاڭالىق اشۋ ورتالىعى تۇعىرىن جانە شينجياڭ داقىلداردىڭ تۇقىمىن اسىلداندىرۋ جانە تۇقىم ساپاسىندا جاڭالىق اشۋ ءتۇيىندى تاجىريبەحاناسىن تياناق ەتىپ، ولكە، مينيستر دارەجەلىدەن جوعارى عىلمي زەرتتەۋ نىسانىنان 30دان استامىن باسقارىپ جۇرگىزدى.

"شينجياڭ ماقتاسى دارىندىلارىن باۋلۋ جاعىندا، ءبىز مەكتەپتىڭ وسى زامانعى ماقتا كاسىپ سالاسى شۋەيۋانىنا سۇيەنە وتىرىپ، ۇكىمەت — ءوندىرىس — ۇيرەنۋ — زەرتتەۋ — پايدالانۋ سىندى كوپ نەگىزدى تۇلعالىق دارىندىلاردى باۋلۋ ۇلگىسىن قالىپتاستىرۋعا ىزدەنىس جاساپ، ءبىر توپ اۋىل شارۋاشىلىق ءوندىرىسىنىڭ ءبىرىنشى شەبىندە ماقتا زەرتتەۋدە جاڭالىق اشاتىن تاڭداۋلى دارىندىلاردى كۇش سالا باۋلىدىق". جۋي يانيڭ مىنالاردى ءبىلدىردى: ۇجىم تاعى زەرتتەۋ ورىندارىمەن، كاسىپورىندارمەن ىنتىماقتاسۋدى كۇشەيتىپ، ماقتانىڭ ءتىپتى دە كوپ جاڭا سورتىن جەتىلدىرىپ، شينجياڭنىڭ ماقتا زەرتتەۋدەگى قۋاتتى رايون بولۋى مەن ماقتا ەگۋدەگى ءىرى رايون بولۋىن سايكەستىرىپ، شينجياڭنىڭ اۋىل شارۋاشىلىعىن وسىزاماندانۋدىرۋدى ىلگەرىلەتۋگە كۇش - قۋاتىن ارنايدى.